

บทความวิชาการ การคาดกระบี่และสวมถุงมือในโอกาสต่างๆ

โดย พันเอกหญิง ดวงพร โลหะปิยะพรรณ

การคาดกระบี่

ในโอกาสต่อไปนี้ ให้นายทหารชั้นสัญญาบัตร นายดาบ จ่านายสิบ พันจ่า และพันจ่าอากาศ คาดกระบี่ เมื่อ

๑. คุมหรือประจำแถวเป็นกองทหารเกียรติยศ หรือเวลาหน้า หรือแห่ตามเสด็จ
๒. คุมหรือประจำแถวรับการตรวจพลสวนสนาม ซึ่งกระทำเป็นพิเศษและมีได้ต่อเนื่องกับการฝึกอย่างอื่น
๓. ไปในงานพระราชพิธี หรือรัฐพิธีตามหมายกำหนดการ หรือเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นทางราชการ เว้นแต่ในงานสโมสรสันนิบาต
๔. ไปในงานพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนของทหาร
๕. เป็นตุลาการศาลทหารเวลาพิจารณาคดี ณ ที่ตั้งศาลปกติ
๖. ไปในงานพระราชทานเพลิงศพหรือฌาปนกิจศพทหารหรือตำรวจ หรืองานฝังศพทหาร หรือตำรวจตามประเพณี หรือศาสนาที่ไม่เผาศพ เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบครึ่งยศ หรือเครื่องแบบเต็มยศ

การใช้ถุงมือ

๑. ถุงมือสำหรับใช้ในเวลาแต่งประกอบเครื่องแบบทหารนั้น ให้ใช้ถุงมือสีขาวหรือน้ำตาล
๒. ในโอกาสต่อไปนี้ ให้นายทหารชั้นสัญญาบัตร ใช้ถุงมือสีขาวหรือสีนวล
 - ในโอกาสที่กำหนดให้คาดกระบี่
 - ในโอกาสที่กำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
๓. ในโอกาสอื่นนอกจากกำหนดให้คาดกระบี่และประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ทหารและนักเรียนทหารใช้ถุงมือสี น้ำตาลได้ โดยที่ได้พิจารณาเห็นว่าถุงมือเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแบบทหาร การใช้ถุงมือก็เป็นประเพณีนิยมกันทั่วไป ในอารยประเทศและการใช้ถุงมือที่ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาส ย่อมเป็นวัฒนธรรมที่ดีงามอย่างหนึ่ง ดังนั้น จึงขอชี้แจงวิธีใช้ถุงมือไว้ ดังต่อไปนี้
 ๑. โอกาสในการใช้ถุงมือสีขาว หรือสีนวล สำหรับนายทหารชั้นสัญญาบัตรให้เป็นไปตามกฎกระทรวงกลาโหม
ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช 2477 ว่าด้วยการคาดกระบี่ การใช้ถุงมือ และการใช้ผ้าพันแขนทุกซ์
 ๒. โอกาสในการใช้ถุงมือสีขาวหรือสีนวล สำหรับนายทหารประทวน นักเรียนทหารพลทหาร หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหมจะให้ใช้อनुโลมตามความ ในข้อ 1. หรือตามที่พิจารณาเห็นสมควรก็ได้ ทหารในกองเกียรติยศ ให้ใช้ถุงมือสีขาวหรือสีนวล ด้วยเสมอ
 ๓. โอกาสในการใช้ถุงมือสีน้ำตาล ให้ใช้ในเวลาที่มิอากาศหนาว ในเวลาขับรถหรือขี่ม้า ซึ่งมีได้กำหนดให้ใช้ถุงมือสีขาวหรือสีนวล ตามความในข้อ 1.หรือข้อ 2.
 ๔. การใช้ถุงมือตามความในข้อ 1. ข้อ 2. และข้อ 3. นอกจาก โอกาสที่จะมีการกำหนดให้สวมถุงมือแล้ว ให้ใช้ถือกำด้วยมือซ้าย ให้ปลายถุงมืออยู่ทางด้านนิ้วหัวแม่มือ
 - เมื่อเข้าไปในบ้านเรือนหรือสถานที่ซึ่งต้องถอดหมวก
 - เมื่อจำต้องจับมือวิสาสะกัน จะถอดข้างขวาข้างเดียวก็ได้ หรือถ้าเป็นสถานที่นอกชายคาและอีกฝ่ายหนึ่งประสงค์จะจับมือกันด้วยการไม่ถอดถุง จะไม่ถอดก็ได้
 ๕. ข้าราชการกลาโหมพลเรือนให้ใช้ถุงมือตามโอกาสและวิธีใช้ถุงมือของทหารโดยอนุโลม
 ๖. วิธีปฏิบัติในการใช้ถุงมือนอกจากที่กล่าวข้างต้นให้พิจารณาตามความเหมาะสมของภูมิประเทศ มารยาทในการสมาคมและประเพณีของชุมชนนั้น ๆ ที่มีได้กำหนดไว้ในแบบฝึก

การคาดกระบี่และการแสดงความเคารพ

การปฏิบัติเกี่ยวกับการคาดกระบี่และการแสดงความเคารพตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนั้น คงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ กท. ได้กำหนดให้ถือปฏิบัติ แต่ข้าราชการทหารอาจจะเกิดความสับสนเนื่องจากมีข้อกำหนดและรายละเอียดในกรณีต่าง ๆ หลายเรื่องด้วยกัน ทำให้การปฏิบัติในบางกรณีคลาดเคลื่อนหรือไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สม. จึงได้รวบรวมและแจ้งให้ นขต.กท. ทราบ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. การคาดกระบี่ในงานพิธีต่าง ๆ

- ๑.๑ งานพระราชทานเพลิงศพพลเรือน แม้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ ข้าราชการทหารที่ไปร่วมงานศพไม่ต้องคาดกระบี่ เพราะเจ้าภาพเชิญไปงานศพ ยกเว้นข้าราชการทหารที่มีหน้าที่ถวายอารักขา ราของครุฑ และผู้ที่โปรดเกล้าฯ จึงต้องคาดกระบี่
- ๑.๒ งานพระราชทานเพลิงศพพลเรือน ที่มีหมายกำหนดการให้แต่งเครื่องแบบครึ่งยศหรือเครื่องแบบเต็มยศ ต้องคาดกระบี่
- ๑.๓ งานสโมสรสันนิบาตที่ทำเนียบรัฐบาลหรืองานพระราชทานเลี้ยงที่พระที่นั่งบรมพิมาน ที่สั่งงดการคาดกระบี่ ทั้งที่แต่งเครื่องแบบเต็มยศก็ตาม แต่ผู้ที่มีหน้าที่เข้าเวรตามเสด็จต้องคาดกระบี่และถอดหมวกไม่ได้ เพราะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่

๒. การแสดงการเคารพในงานพิธีต่าง ๆ

- ๒.๑ การเป่าแตรนอนในงานศพทหาร ไม่ต้องทำวันทยหัตถ์ คงเพียงแต่ให้ยืนไว้อาลัย เมื่อแตรนอนจบจะเป็นเพลงเคารพศพ จึงจะทำวันทยหัตถ์
- ๒.๒ งานพิธีเปิดป้ายเปิดงาน เปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ หรือพระบรมรูป การแสดงการเคารพมีดังนี้
 - ๒.๒.๑ งานพิธีเปิดป้าย เปิดงาน จะมีเพลงมหาฤกษ์ ไม่ต้องแสดงการเคารพ
 - ๒.๒.๒ งานพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์หรือพระบรมรูป ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถวายการเคารพก็ให้แสดงการเคารพด้วย

การถือกระบี่และถุงมือ (ใช้เพื่อพลาง)

การถือกระบี่ และถุงมือ ในโอกาสต่าง ๆ ที่มีได้กำหนดไว้ในแบบฝึก

๑. ในโอกาสที่ใช้มือทั้งสองข้างจับ หรือถือสิ่งของ แบ่งออกเป็น ๒ แบบ ดังนี้

- ๑.๑ ในโอกาสที่ใช้มือทั้งสองข้างจับ หรือถือสิ่งของโดย ยกกระบี่

การปฏิบัติ - ให้ใช้มือซ้ายจับที่ด้ามกระบี่ โดยให้นิ้วหัวแม่มืออยู่บนโกร่งกระบี่ ส่วนนิ้วอื่นเรียงชิดกันจับด้ามกระบี่ไว้ คุมกระบี่ให้ตั้งตรงและ ถุงมือสอดอยู่ระหว่างนิ้วหัวแม่มือกับโกร่งกระบี่

๑.๒ ในโอกาสที่ใช้มือทั้งสองข้างจับ หรือถือสิ่งของ โดยปล่อยกระบี่

การปฏิบัติ - ปล่อยกระบี่ลงข้างตัว โดยเกี่ยวกระบี่ด้วยสายโลหะ
- ถู่มือถือไว้ด้วยมือซ้าย

๒. ในโอกาสคุกเข่า แบ่งเป็น ๓ แบบ ดังนี้

๒.๑ ในโอกาสคุกเข่า ๒ ข้าง หรือเดินเข่า

การปฏิบัติ - ใช้มือซ้ายจับที่ด้ามกระบี่ โดยให้นิ้วหัวแม่มืออยู่บนโกร่งกระบี่ นิ้วอื่นเรียงชิดกัน จับด้ามกระบี่ไว้
- ให้ด้ามกระบี่อยู่ข้างตัว
- งอข้อศอกซ้ายพอสมควร ให้ปลายกระบี่ทอดไปข้างหลัง
- ถูมือสอดอยู่ระหว่างหัวแม่มือกับโกร่งกระบี่

๒.๒ ในโอกาสคุกเข่าข้างเดียว

การปฏิบัติ - ให้งอเข่าซ้ายติดพื้น
- ถือกระบี่และถู่มือเช่นเดียวกับในโอกาสที่คุกเข่าทั้งสองข้าง

๒.๓ ในโอกาสที่นั่งคุกเข่าแล้วกราบ

การปฏิบัติ - ให่วางกระบี่ไว้ข้างเข่าซ้ายชิดกับตัว
- ด้ามกระบี่อยู่ทางหน้า
- โกร่งกระบี่อยู่นอกตัว
- ถูมือวางข้างบนโกร่งกระบี่ ให้ปลายถูมืออยู่ทางหัวกระบี่

๓. ในโอกาสที่นั่งบนที่นั่ง แบ่งเป็น ๓ แบบ ดังนี้

๓.๑ มีหมวกอยู่ในมือ

การปฏิบัติ - ให้อือกระบี่ และถูมือ เช่นเดียวกับในโอกาสที่ยืนถอดหมวก
- คุมกระบี่ให้ตั้งตรง ปลายกระบี่จดพื้นข้างที่นั่ง

๓.๒ มิได้มีหมวกอยู่ในมือ

การปฏิบัติ - ให้ถือกระบี่ โดยนิ้วหัวแม่มืออยู่บนโกร่งกระบี่
- ถู่มือสอดต่ออยู่ระหว่างหัวแม่มือกับโกร่งกระบี่

๓.๓ การไหว้พระในพิธีสงฆ์

การปฏิบัติ - ให้วางกระบี่พิงเก้าอี้ หรือที่นั่ง โดยหันโกร่งกระบี่ออกนอกตัว ปลายกระบี่
ทอดไปข้างหน้า
- ถ้ามีถูงมือ และหมวกให้วางไว้บนหน้าตัก โดยหันหน้าหมวกไปทางขวา

๔. ในโอกาสเคลื่อนที่ แบ่งเป็น ๒ แบบ

๔.๑ การเดินระยะใกล้

การปฏิบัติ - กระทำต่อจากทำยืน
- ให้ปฏิบัติโดยการยกกระบี่ขึ้น
- ให้ปลายกระบี่พื้นพื้นประมาณ ๑ ฝ่ามือ

๔.๒ การเดินในระยะไกล

การปฏิบัติ - สำหรับทำนี้กำหนดไว้แล้วในแบบฝึก ข้อ ๓ ข. (๒) ตามคำสั่ง ทบ.ที่ ๒๒๖/๑๘๓๘๖

ลง ๒๑ ส.ค. ๒๕๐๒ เรื่อง ให้ใช้หนังสือตำราในราชการ

หลักฐานอ้างอิง : ๑. กฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๐๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร
พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยการคาดกระบี่ การใช้ถุงมือ และการใช้ผ้าพันแขนทุกซ์
ลง ๕.ค.๒๕๐๐

๒. www.geocities.ws/Sigdivs/ms_rta ๔ doc การคาดกระบี่ การใช้ถุงมือ

การคาดกระบี่และสวมถุงมือในโอกาสต่างๆ

โดย พันเอกหญิง ดวงพร โลหะปิยะพรรณ